

ІСТОРІЇ ДЛЯ ДУШІ

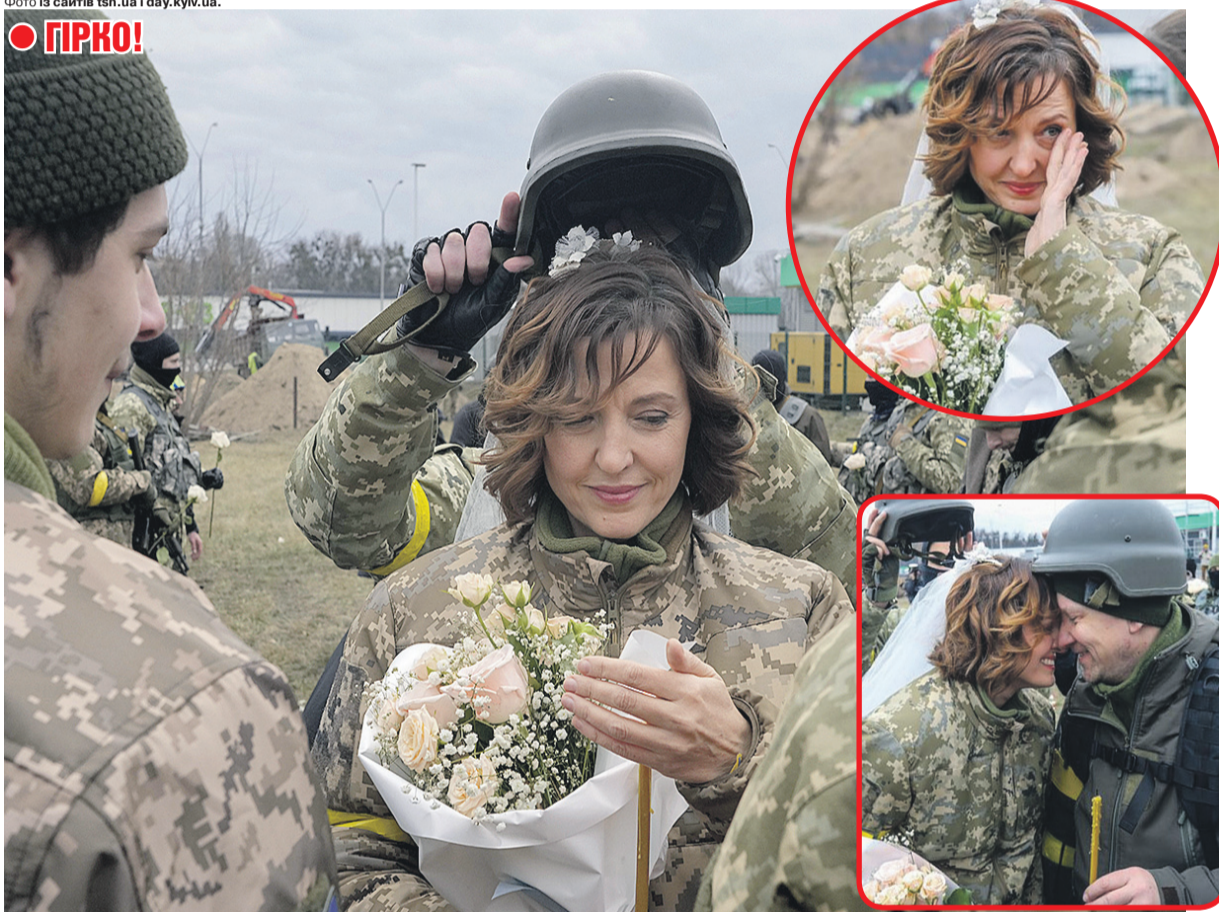
ТАК НІХТО НЕ КОХАВ

№5 Ціна договірна

volyn.com.ua

Фото із сайту tsn.ua і day.kyiv.ua.

ПРКО!

Ворог стояв за кілька кілометрів, але вони засвідчили: любов сильніша за смерть!

Замість корон на їхньому весіллі дружки тримали солдатські каски...

с. 22

Ольга МАТУЛЯК, дружина Героя України: «Мамо, війна почалась? А татка вб'ють?» Чесно відповіла, що не знаю...»

с. 8–9

Хто вона — третя любов Степана Бандери?

Фото із сайту nta.ua.

Уже через місяць після зустрічі з 22-річною Ярославою Степан повів її під вінець.

с. 3–4

Усиновили чотирьох дітей — і народили... четверню!

Фото із сайту tintelekt.com.

З чим можна зрівняти емоції мами 9 малюків?

Історію неймовірного дива
читайте на с. 10–11

Фото із сайту armyinform.com.ua.

Геннадій Матуляк був «грозою» для рашистів з першого дня війни.

● БОЛИТЬ!

«Ну как, не жмут трусы Наташи с Бучи?»

Ксюша АНГЕЛ

Ну как, не жмут трусы Наташи с Бучи?
А лифчик Тани неужель налез?
Ну да, твой муж и Джеки Чана круче,
Накрал тебе в Гостомеле колец!

*А мій... своїх дітей давно не бачив,
Вже й не впізнала донечка його.
Бо в нього є лише одна задача:
Світ берегти від виродека твого.*

Урод твой изнасиловал младенца,
Он тварь, и не имеет права жить!
Чудовище, что не имеет сердца,
И ты такая ж, что тут говорит!

*А в нас дівча, згвалтоване й роздерте,
У нас земля просякнута слізьми
І кров'ю... Скільки ж бачила вже смерті...
Ну на, іще мої труси візьми!*

Чего тебе ещё, тварь, не хватало?
Ботиночек для сына на весну?
А знаешь, как оно их с ног снимало
Убитого мальчонки... Не засну...

*У нас хлоп'я принесло на могилку
До мами дві консерви... Як болить...
Зробили ми лише одну помилку:
Ми намагались якось зрозуміть.*

Ты плачешь горько: Маки закрывают,
И очередь большая в банкомат.
Стиралки, унитаза не хватает...
Вы Украину превратили в ад.

*У нас у Краматорську на вокзалі
Ракета в натовп влучила з людьми.
І люди помирають у підвалі
Від голоду і спраги між п'ятьми...*

Как тебе с этим на земле живётся?
Как тебе спится? Маешься в тоске?
Ты ждёшь его? А он к тебе вернётся
Лишь грузом 200 в порваном кульке!

Малюнок Катерини ПАВЛЕНКО.

**А в нас дівча, згвалтоване й роздерте,
У нас земля просякнута слізьми
І кров'ю... Скільки ж бачила вже смерті...
Ну на, іще мої труси візьми!**

Малюнок Христини ДАВТЯН.

**НЕ ПРОБАЧИМО.
І ПЕРЕМОЖЕМО!**

Подружжя Бандер у товаристві однодумців (жовтень 1959). Останнє прижиттєве фото легендарного українця.

Донька Бандери до 13 років не знала, що її батько — ідеолог ОУН.

Третя любов стала вирішальною для Степана Бандери

● **ПОЧУТТЯ СЛАВЕТНИХ** Метою провідника ОУН було не тихе сімейне життя, а постійна боротьба, і це добре розуміла його дружина Ярослав

“**Їх багато що об'єднувало. До прикладу, Ярослава, як і Степан Бандера, — донька священника УГКЦ, який був польовим капеланом УГА і у 1919 році загинув на війні з поляками.**”

Марина ЛУГОВА

НА «РУШНИЧОК ЩАСТЯ» ЛЕГЕНДАРНИЙ УКРАЇНЕЦЬ СТАВ У КРАКОВІ

Першим коханням Степана Бандери була Юлія Якимович, яка жила в сусідньому селі на Прикарпатті. Однак вона не відповіла взаємністю, попри те, що Бандера читав їй вірші Шекспіра. Дивно, але всюдишчі каральні органи СРСР так і не дізнались про його ставлення до неї. Інакше б доля цієї жінки була б сумною, адже всіх людей, якоюсь мірою пов'язаних з Бандерою, було знищено або вони зазнали репресій.

На початку 1930-х років серцем Бандери заволоділа чарівна націоналістка Анна Чемеринська. Та прихильність красуні Степан здобути не зумів — натомість дівчина обрала іншого активіста оунівського підпілля — з гарною поставою і високого Ярослава Барановського на прізвище Макар, вищого за Бандеру за статусом.

А ось третя любов стала вирішальною: в 30 років у Кракові Степан Бан-

дера познайомився з 22-літньою активісткою ОУН Ярославою Опарівською, з якою через місяць одружився. У місцевій греко-католицькій церкві, парохом якої був отець Павло Хрущ, 3 червня 1940 року подружжя повінчалось.

Їх багато що об'єднувало. До прикладу, Ярослава, як і Степан Бандера, — донька священника УГКЦ, який був польовим капеланом УГА і у 1919 році загинув на війні з поляками. Крім цього, дівчина, як і Бандера, навчалася у Львівській політехніці. Вступила до ОУН у 1936-му. Працювала у підпіллі. Є багато свідчень про її активну участь у громадському житті...

Весілля було дуже скромне. На ньому зібралося ледве десяток запрошених гостей. Звичайно, що в основному — провідна ланка ОУН. Це були люди, середній вік яких на той час становив 30 років. Молоді, загартовані підпіллям, із серйозним досвідом нелегальної роботи, перебування на конспіративних умовах і дуже не вибагливі в побуті.

Подружжя деякий час мешкало в одному з таборів для переселенців на вулиці Лютеранській, 18. Потім, у 1940-

1941 роках, з вимог конспірації виїжджало на декілька тижнів до Варшави на винайняту Романом Малащуком квартиру під прізвищем Гуцул.

Про цей період згадує Микола Климишин: «Після одруження Степана Бандери якихось особливих змін в його життю не зауважувалося. Мав дуже скромну кімнату. Там часто відбувалися наради Проводу, зустрічався він з людьми. Бував я також часто в цій хаті, де жила його сім'я. Одно можна сказати, що в него кімната і вся ця хатня обстановка була просто бідна, скромніша, ніж у кого-небудь іншого. Треба мати на увазі, що ніхто не трактував оті свої помешкання, як щось постійне. Це було просто тимчасове, що він повинен тут деякий час побути і може кожного дня відійти в Україну, і тому те помешкання якось обставляти не було ніякого змислу».

Продовження на с.4

фото із сайту suspilne.media.

Рідкісні миті відпочинку.

Зустріч Бандери в 1957 році з дружиною та дітьми.

« Початок на с. 3

ШКОДУВАВ, ЩО НЕ МОЖЕ ДРУЖИНІ Й ДІТЯМ ПРИДІЛИТИ НАЛЕЖНОЇ УВАГИ

Звичайно, подружнє життя, створення повноцінної сім'ї — це діти. Їхня донька Наталка народилася у травні 1941-го в місті Сянік на Надсянні. Тоді дружина виїхала окремо від чоловіка, бо він активно займався організаційною роботою, і щоб не наражати її на небезпеку — зокрема, переслідування німецькими спецслужбами, польським підпіллям чи радянськими агентами — вони розділилися й жили окремо. Молодші діти народжувалися вже у повоєнний час. У Баварії, на півдні Німеччини, у квітні 1946-го на світ з'явився син Андрій, донька Леся — у травні 1947 року.

Ясно, що лідер підпільної організації, який часто змінює місце проживання, не може повноцінно присвятити себе батьківству. Оскільки подружжя нерідко до 1945 року і пізніше жило порізно, то основне навантаження лягало на плечі Ярослави...

Після виходу з концтабору Саксенгаузен протягом лютого-червня 1945 року Степан Бандера з родиною мешкав у Відні та його околицях. За спогадами Галини Петренко, всі тоді перебували у великій скруті. Вона з батьком проживали разом із родиною Миколи і Дарії Лебедів, до яких кожен день навідувався Бандера. Його цікавило все, що відбулось і відбувалось в Україні, від якої він був цілком ізольований. Про сім'ю часто говорив з великою турботою, шкодував, що не може дружині й дітям приділити належної уваги.

За свідченням друзів і очевидців,

“ **Оскільки подружжя нерідко до 1945 року і пізніше жило порізно, то основне навантаження лягало на плечі Ярослави...**

подружжя Бандер всупереч нелегким обставинам виростило дітей у релігійному дусі. Доньки й син виховувалися в «Пласті», були членами Спілки української молоді. Коли в 1959 році Степан Бандера загинув, його наймолодшій дочці Лесі було дванадцять. Ярослава з

трьома дітьми залишалася на утриманні та під охороною Організації українських націоналістів.

... «Мій незабутній батько виховав нас у любові до Бога й України. Він був глибоко віруючою людиною і загинув за Бога та незалежну вільну Україну — за свободу всього світу. Мій блаженний пам'яті батько, який уосіблював цей великий ідеал, залишить з провідною зіркою всього мого життя, так само, як мого брата і моєї сестри та української молоді», — це слова із виступу Наталки Бандери 15 жовтня 1962 року під час суду над Богданом Сташинським, який убив Степана Бандеру.

За матеріалами suspilne.media, lviv.znaj.ua, naskryzhalyah.blogspot.com, nta.ua.

Степан Бандера з дружиною біля Женевського озера.

Слід Василевої голови на подушці...

ДО СЛІЗ Цю історію хочеться казати найдорожчими словами, що даються людині в рідкі, неповторні години.

Хочеться кожне слово помити в українській криниці, де дівчина воду брала, і поставити слова чистими рядами, щоб незабутнє виграло в них, як сонце на Великдень і радувало людські серця у великі і трудні часи.

Хотілось би вишити слова, мов червоні квіти на холодних рушниках, і розвішати рушники в кожній хатині, аби хто на них не глянув, з якого боку не зайшов, щоб вони завжди були непорочними, як говорила колись про себе моя скорбна мати

Олександр ДОВЖЕНКО, уривок з оповідання «Незабутнє», в якому сьогодні — рівно через 80 років — фашисти перетворилися у путінських рашистів, а воїни-червоноармійці — це наші захисники-українці, як і було у травні 1942-го

... До Олесі підійшов один з останніх юнаків танкіст Василь Нечай аж із-під Кам'янця і жадно припав до відра. Був він хороший, кремезний юнак. Одежа вся в пилу і поті. На рукаві і спині пропалена сорочка на пожарах. Здорові темні руки, п'яточки на шії і скронях і зморшка на чолі також не по літах.

– Спасибі, дівчино. Прощай, – промовив він, підвівшись од відра.

– Щаслива путь... Постій... Слухай,— сказала Олеся тихо, дивлячись на танкіста глибокими скорбними очима.— Я тебе щось попрошу...

– Мене? Що мене просити? – поглянув на неї танкіст, і надзвичайний погляд Олесі прикував його на мить до себе.— Що ти, дівчино?

– Слухай, – сказала Олеся, – переночуй зі мною. Вже наступає ніч. Коли ще можна, чуєш?

Вона поставила відро і підійшла до нього.

– Я дівчина. Я знаю, прийдуть німці завтра чи позавтра, замучать мене, поругаються наді мною. Я так цього боюсь. Прошу тебе, нехай ти... Переночуй зі мною...

При останніх словах голос Олесі затремтів і неначе погас

– Я не можу взяти тебе, – сказав Нечай чесно і одверто. – Я в танку горів позавчора під бомбами. Я не герой.

– Ти наш.

– Я одступаю. Тікаю. Я покидаю тебе. Пойми мій сором. Я не герой.

– Ти нещасний. І я нещасна. Пойми ж і ти мене. Глянь, що робиться. Я хочу згадувати тебе усе життя, а не отих мерців, що вже плывуть Десною. Останься, правда.

Олеся дивилася на нього з такою довірою, з такою болючою мольбою, що він умовк і не зводив з неї очей. Він дивився на неї, чужу, невідому, випадкову, аби ніколи вже потім ні на одну годину ніде не забути її, аби понести її, оцю дівчину, в своєму серці через усі бої, через усі вогні.

“ Я дівчина. Я знаю, прийдуть німці завтра чи позавтра, замучать мене, поругаються наді мною. Я так цього боюсь. Прошу тебе, нехай ти... Переночуй зі мною... ”

– Ну, як же? Ну, добре...

– Ото моя хата.

– А де твої батьки? — раптом збагнув він.

– Батька давно вже немає, а матір не давно, на тому тижні, з літака на городі... і двох сестер. Я одна осталась.

Вони зайшли до маленької чепурної хати, і, коли за ними зачинилися двері, він тільки тоді якось відчув, що вони одні, самі удвох, окремі од усього світу. Це саме відчула і вона. Якусь хвилину вони стояли одно перед одним у хатньому присмерку мовчки і не знали, куди рухатись. Вони були незаймані обоє.

У хаті пахло старими образами, любистком, м'ятою, і в'ялим лепехом, і ще

чимось пахучим і смачним.

– Сідай, посидь у мене за столом,— сказала Олеся тихо і взяла його обома руками за руку. – Їсти хочеш? Ну, хоч трошки, прошу тебе... Може, помиєшся з дороги, помийся.

Василь скинув сорочку і став митися над шапником. Олеся злила йому холодної води на руки, потім на голову. Він затулив очі. Він почував, як спливала з нього дорожня курява і піт. Йому було приємно, а коли Олеся вилляла кружку води йому на спину, він трохи було не заіржав од лоскоти і радості, але посоромився.

Вона подала йому чистий рушник. Потім він роззувся і, добре помивши ноги, присів на лавку край стола. Якийсь хвилюючий сором все ж таки сковував і не покидав його, а її неначе ні. Вона і соромилась, і ні. Вона ходила по хаті, носила йому до стола страви. Вона сповняла свій, одній лиш їй начертаний не начебто, закон.

Вони щось їли вдвох і уникали читати бажання одне у одного в очах, та чи й було воно, і говорили все про те, про се, соромлячись мовчання. Часом вони стрічалися очима, коли рвалася нитка розмови, і тоді вони переставали дихати й жувати їжу. Вони ніби кам'яніли обоє і вдивлялися одне в одного до дна. Коли отак їм стало нічим дихать раз, Олеся застогнала вся і притулила руки до грудей.

– Ой боже мій! Що ж воно буде з нами?

Коли у хаті стало темно, вона рішилась перша. Підійшла до полу і довго-довго слала мовчки чисту полотняну постіль.

Вона виймала з матеріної скрині чисті нові рядна, напірначі, рушник, поклала дві подушки рядом, задумавшись на мить, і принесла знадвору квітів.

Продовження на с. 6-7

Малюнок Віктора Єфименка.

Так художник Віктор Єфименко проілюстрував оповідання «Незабутнє» у «Вибраних творах» Олександра Довженка 1976 року.

Не співали дружки. Ніхто не посівав Олесину постіль ні житом, ні пшеницею, і не шумів у голові весільний хміль. Не співали свахи лукавих пісень. Сама собі Олеся готовила весілля.

Тихо було в хаті. Тільки далеко десь гупали важкі гармати та часом торохтів у небі далекий чужий літак.

– Не дивись на мене, – попросила Олеся і, важко зітхаючи, одягла нову сорочку. Василь чув, як стугоніло його серце.

– Як у мене б'ється серце...

– І у мене, – сказала тихо Олеся. – Ой... іди сюди. Вона стояла коло ліжка у довгій мережаній сорочці.

Місяць освітлював її з вікна.

– Як тебе звать?

– Василь.

– А мене Олеся. Дай руку.

Вона притулила його руку до свого серця.

– Я ніколи тебе не забуду, – сказала вона журно і строго

– Не дивись на мене, – попросила Олеся і, важко зітхаючи, одягла нову сорочку. Василь чув, як стугоніло його серце.

і поцілувала Василя в щоку коротким, холодним, немов дитячим, поцілунком. – Скажи і ти оці слова.

Василь повторив слова і сам не впізнав свого голосу, такий він був низький і урочистий.

Василь прозвучав увесь, усім своїм еством, як дзвін.

Раптом задзеленчали шибки. Низько над самою хатою проревла страшним ревом велика згряя ворожих літаків. Загриміли бомби на шляху за селом.

– Прощайте! – лунав десь здалека голос парубка.

– Ой діточки ж мої, діточки... – жалібно голосила понад шляхом розлука.

Вони довго лежали мовчки, прислухаючись мимоволі до криків. Потім Олеся розказала Василю, що це плаче її тітка Мотря, у якої забрано до армії вже чотирьох синів.

– А це вже п'ятий прощаєть-

ся, Іван, – останній.

– Так, – зітхнув Василь. – Як гарно ти пахнеш любистком.

– А ти, коли дишеш, пахнеш огірками, огірковим листом.

– І ти...

– І ти... – прошептала Олеся.

Вони вдивлялися одне в одного широко відкритими очима і за всю ніч так і не звели очей. Потроху в них ущухла несміливість. Вони знаходили одне у одному щось дивне і несподіване, якісь чарівні відкриття. Пройшла непевність і ще щось невимовне. Кожен з них почував у собі радісну молоду силу і гордість володіння і подяки.

Часом їм здавалося, що вони знають одне одного з самих дитячих літ, давно-давно вже, і радісний спокій обгортав їх обох. Та один якийсь рух раптом нагадував їм всю трагічну несподіваність зустрічі, і тоді новизна починала знову хвилювати їхні груди серед нічного людського плачу, і реву худоби, і віщування псів.

– Так тебе зовуть Василь?

– Так.

– Василь, Василик, а я Олеся. Поцілуй мене, Василику. Скажи мені ще раз, що я гарна. Я така щаслива.

– А чого ти плачеш?

– Ні, я не плачу. Так мені гарно.

– Рідна моя. Чого ж ти плачеш?

– Це ж ти плачеш, Василику. Ти не забудеш мене?

– Мила моя!

– Милий мій!

– Хороша моя!

– Хороший мій! Іди до мене!

Вони сміялися тихо знову од любовної вітки і скорботи, неначе притихли і поснули по темних кутках в хатині.

Вони і вірили, і не вірили, що вони вже чоловік і жінка.

– Знаєш, Василику, – шептала Олеся над його лицем. – Коли б ми жили, коли б сталося так, що ми житимем двоє, ми ніколи за все наше життя не скажем одне одному жодного поганого слова. Правда?

– Правда.

– Ми навіть не подумаємо злого. Правда?

– Правда.

– Ми будемо так ладно жити, як ніхто в світі. Правда?

– Так.

– Ти не забудеш мене?

– Ні.

– Ти найдеш, одвоюєш мене?

– Найду, одвоюю тебе.

– Іди до мене, іди.

Неначе зійшлися століття простої народної любові, що сіє дітей на нашій родючій землі. Зійшлися століття горючих

прощань української дівчини-жінки, оспіваної в журних піснях народу.

Почало світати. Пом'якшали тіні у хаті, і прощання протирало вже свої очі десь там, у снігах за дверима.

– Кажі мені ще, Василику, красиві слова, кажі, – припадала Олеся до Василевого плеча. – Уже кінчається ніч. Вже скоро прощатись пора.

– Слухай, Олесю...

Довго говорили вони на світанку. Вони повинчали свою просту любов духовним єднанням надзвичайної сили і самі дивувались цьому. Вони ніби виростили обоє за цю ніч, і душі їхні піднесли вперше до високих вершин проникливості і розуміння. А невблаганна неминучість розлуки ніби освітлювала особливим світлом їхні почуття і надавала їм особливої краси. Перед ними за цю ніч розчинилося неначе нове бачення речей, сумне, але ясне і чітке, і ясними і чіткими були його, Василеві, слова, що їх він у собі ніколи неначе й не сподівався знайти.

– Ні, я не забуду тебе, Олесю, моя дорога дружино. Не забуду ніколи ні тебе,

“ Я вернусь до тебе, вернусь. Я проб'юсь до тебе через усі пожежі, через усі доти, через все на світі. Яка б ти не була, я вернусь до тебе.

ні твоєї хати, ні криниці під вербою, ні твого села. Я покидаю тебе на нашій землі. Та що наша земля, що наше життя без тебе?!

– Василю... – простогнала Олеся.

– Прощай. Горить моя душа...

– Уже день настає,— оглянулась Олеся в тривозі.

– Що ж ти будеш думати про мене, Олесю?

– Я спасатиму рід. Я попросила тебе дати мені надію... Не запізнись, Василю.

– Ні, я вернусь до тебе, вернусь. Я проб'юсь до тебе через усі пожежі, через усі доти, через все на світі. Яка б ти не була, я вернусь до тебе. Хай ти будеш чорна, і хвора, і понівечена ворогом, хай посивієш ти від горя і сліз і побіліє твоя коса, хай ритимеш ти шанці проти мене, і плестимеш колючі німецькі драти проти мене, і сіятимеш для ворога хліб під нагаями, ти зостанешся для мене прекрасною, як і зараз прекрасна ти. І повсихають руки, язика усім, хто спробує про тебе мислити зле. Якщо ж бо в розпачі ти проклинатимеш мене і всіх, що кинули тебе і на Дніпрі не вмер-

ли, – простив я тебе наперед, така вже наша доля, і ти мене прости, – сказав схвильовано Василь, дивуючись своїм незвичайним словам.

– Прощаю,— сказала Олеся, – тільки найди мене.

– Найду, – сказав Василь, пригортаючи її до себе своїми сильними великими руками. – Коли ж так станеться, що не найду, може, уб'ють мене, Олесю, чи вибухну я десь, мо, на фугасах у своєму танку і розлечуся шматтями по полю, так що й кісток моїх не найдуть для могили, я все одно вернусь до тебе. Я пам'ятником стану з бронзи у твоїм селі, отам ось, за вікном! Я зрозумів, Олесю. Стежка назад до тебе є одна, один є шлях. Шлях героїства. Треба бути героєм і ненавидіти ворога. Олесю, – сказав Василь, подумавши трохи, – який же не потрібно млявий прийшов я вчора до твоєї хати!

– Я тебе простила.

– Я бачу. По великості жіночої душі своєї. Ти, Олесю, відкрила мені світ.

– Іди до мене, бідненький, іди...

Спали вони чи ні? Часом вони обоє впадали в щось подібне до сну, але то був не сон. Вони не переставали почувати одне одного і неначе летіли в обіймах над синім морем і чули звчання далеких дзвонів і весняних потоків.

Вони розійшлися ранком, рано-рано до схід сонця, у холодній росі коло перелазу за садком.

Не побігла Олеся за Василем у далекий край. Не було в неї ні фібрового ширпотребу, ні компаса, – нічого для дороги. У неї була хата, земля, квіти і дорогі могили батьків.

Василь скоро зник за горою у битих житах.

Він ішов швидко і легко, з ясною головою. Він немов летів, не чуючи під собою землі, готовий до подвигів велетенських. Він зрозумів, що треба поспішати до бойового товариства, треба забути про все на світі в ім'я життя і битися з ворогом смертним боєм.

А Олеся-Ярославна виплакала на перелазі свою многосотлітню пісню і спустошена пішла до хати. І стала вона кам'яною. Не чула вона, як громили гарматами село, як з боєм відходили останні бійці і вповзала в село німецька неволя.

– У мене, тітко, кам'яна душа. Зі мною тепер можна робити що завгодно, – сказала вона тітці Мотрі, що прибігла до неї потужити.

Олеся сиділа нерухома і дивилась на подушку, на слід Василевої голови.

**Південно-Західний фронт,
травень 1942 р.І.**

«Якби Геннадій був іншим, я б його так сильно не кохала...»

Він дійсно кайфував і від життя, і від служби.

Ольга МАТУЛЯК, дружина Героя України: «Мамо, війна почалась? А татка вб'ють?» Чесно відповіла, що не знаю...»

● **СЕРЦЕ, ВІДДАНЕ УКРАЇНІ** Уже на першому побаченні льотчик Геннадій їй сказав, що вони точно одружаться і матимуть донечку

Анастасія ОЛЕХНОВИЧ

— Я прекрасно розуміла, що виходжу заміж за військового льотчика, що у країні війна. Розуміла, що він ніколи не ховатиметься за спинами колег і візьме на себе найскладніші завдання, — ділиться Ольга Матуляк, дружина Геннадія. — Ясно, що звання Героя того не варте... Але якби Геннадій був іншим, я б його так сильно не кохала...

Ольга розповідає, що широкомасштабне вторгнення росії не стало для їхньої родини несподіванкою, в сімейному колі давно обговорювали можливість такого сценарію. Ще в січні Геннадій наполіг, аби дружина збирала тривожну валізу та домовився з її батьками в разі небезпеки їхати з дітками на Захід України.

— У ніч з 23 на 24 лютого чоловік по команді «Тривога!» помчав на службу. Із самого ранку, близько п'ятої, набрав мене: «Олю, стріляють!» Коли я швиденько розбудила донечку, та у свої чотири роки запитала: «Мамо, війна почалась? А татка

вб'ють?» Чесно відповіла, що не знаю...

24 лютого Геннадій Матуляк літав і над Херсонщиною, і над рідною Миколаївщиною. Знищував ворожі колони та за першої ж можливості телефонував коханій.

— Увечері передзвонив і каже: «Відпочинь, у тебе завтра дуже важкий день. До того ж ми їх так добре лупонули, точно на всю ніч затримали, можеш спати спокійно...» Хто б міг подумати, що це наша остання розмова.

Зранку 25 лютого офіцер знищив колону поблизу Гостомеля та полетів знову на Київщину... Надію на те, що все добре, просто немає змоги подзвонити, перервало повідомлення від жителя одного із сіл Вишгородського району, яка знайшла Ольгу через соцмережі: «Ви часом не дружина Геннадія Матуляка?». Далі було фото його паспорта.

— Мешканці й розповіли, що саме відбувалось у небі Вишгородського району, де загинув чоловік. Усе трапилось близько сьомої ранку. Повітряний бій, російський винищувач влучає у літак Геннадія, він був

Увечері передзвонив і каже: «Відпочинь, у тебе завтра дуже важкий день. До того ж ми їх так добре лупонули, точно на всю ніч затримали, можеш спати спокійно...» Хто б міг подумати, що це наша остання розмова.

ведучим. Чоловік почав його виводити, аби захистити село, адже під ним розкинувся великий розважальний комплекс. Уже навіть встиг потягнути катапульти, аж тут... друге влучання, яке не залишило шансів. Машина і пілот спалахнули. Місцеві жителі на власні очі бачили, як літак летить просто на них і як пілот рятує сотні життів. Він упав за кілька кілометрів від населеного пункту, у лісосмузі. Вже за 15 хвилин люди підбігли на місце катастрофи. Скажу відверто, для мене було дуже важливо почути правду, дізнатись, що це не легенда, що мій Герой і справді врятував стільки життів...

Та головний жах для тендітної жінки був попереду... Довгі 40 днів довелося чекати, поки тіло перевезуть із Київщини, де місцеві жителі прикопали його, щоб за-

Приймати чужі помилки — це ключ до довгих і здорових взаємин.

«Кохана, я обожаю підгорілі тости...»

● **ТЕПЛІЙ СЮЖЕТ** Моя мама готувала вечерю після важкого робочого дня. Перед татом вона поставила тарілку з підгорілим тостом і банку з варенням. Чорний тост відразу ж впав мені у вічі, але я вирішила почекати, чи помітить батько

Але він, ніби й не звернувши уваги, спокійно відкусив підгорілий шматочок хліба і запитав, як пройшов мій день. Не пам'ятаю, що я тоді відповіла... Пригадую лише, що незабаром мама стиха попросила вибачення за невдалі грінки, і ніколи не забуду, що від-

“ **Підгорілий хліб нікому не зашкодить, а от слова можуть дуже боляче її вразити...** ”

повів тато: «Кохана, я обожаю підгорілі тости...»

Пізніше, коли я лягала спати, запитала тата, чи справді він любить чорні тости. Він обняв мене і сказав: «У твоєї мами був дуже важкий день. Вона втопилася. Підгорілий хліб нікому не зашкодить, а от слова можуть дуже боляче її вразити...»

У світі недосконалих людей приймати чужі помилки і навчитися цінувати їх відмінності — це ключ до довгих і здорових взаємин.

хистити від тварин... Вона ніколи не з'їде з пам'яті процедуру судмедекспертизи.

— Треба було пізнати тіло, яке згоріло, та 40 днів пролежало в землі без труни. Судмедексперти робили надрізи, вирізали м'язи, давали мені в руки холодні кістки мого чоловіка... Ще одним непротим моментом було сказати діткам правду. У перші дні ми сподівались, можливо, це неправда, адже паспорт вцілів, а чоловік завжди носив його у кітелі. Та після оприлюднення указу Президента, де Геннадія нагородили Зіркою Героя посмертно, стало зрозуміло, що дива не трапилось... Зателефонувала хрещеній Софії, аби та привезла діток. На жаль, син Руслан дізнався про загибель батька саме з цього указу. Він дорослий, ми трішки запізнились... Знайти потрібні слова донечці вдалось завдяки тому, що я професійний психолог. Пояснила, що татусь нас і далі захищає, просто довелось подарувати його тіло Богу, щоб татко міг стати янголом.

Геннадій — один із найкращих льотчиків підрозділу, в якому прослужив понад 10 років, і зовсім не випадкова людина у війську. Батько також служив у винищувальній авіації, зять — військовослужбовець, сестра — «при погонах». Та й дружина Ольга служить психологом.

— Ми познайомились улітку 2015 року, коли летіли кожен у свою ротацію. Я була психологом, а він начальником розвідки штабу військової частини. Випадкова зустріч, якої могло б і не трапитись. Ми перекинулись кількома словами, одразу виявили багато спільного, та кожен відправився служити у свій регіон. Хоча Геннадій сказав, що пам'ятає мене ще з 2011 року, коли він був черговим льотчиком, і дивився,

як я вперше стрибаю з парашутом. Тож знає мене на чотири роки довше. А потім багато спілкувались, з'ясувалось, що у нас в обох батьки з Івано-Франківської області, а ми живемо у Миколаєві, навіть пісня улюблена у нас одна на двох — «Ніч яка місячна!». Геннадій вразив мене тим, як поспішав жити — любив хокей, ролики, мотоцикли... Уже на першому побаченні сказав, що вони точно одружаться і матимуть донечку. Так і трапилось. У 2017-му двоє військовослужбовців відгуляли скромне весілля.

— На день народження чоловіка 29 квітня я і завагітніла. Точно доля. Звісно, у Геннадія були постійні відрядження, ротації, чергування... У перший рік життя Софійки він удома був не більше, ніж два місяці. Він дійсно кайфував і від життя, і від служби, мріяв не про погони й посади, а про те, що в Україні з'явиться пілотажна група. Мріяв, аби українські льотчики вийшли на міжнародну арену й увесь світ побачив, наскільки професійно вони літають. А ще дуже любив вчити молодь і прищеплював їм любов до авіації. Коли Геннадій подарував мені влітку авто і вчив водити, я їх усіх зрозуміла. Настільки терпляче й покроково все пояснити зміг би точно не кожен. Та найбільше тривожили сни — і мої, і чоловіка про війну та його загибель... На жаль, вони виявились пророчими...

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі указом Президента України № 78/2022 від 28 лютого 2022 року підполковнику МАТУЛЯКУ Геннадію Васильовичу посмертно присвоєно звання Героя України.

Джерело: armyinform.com.ua.

Геннадій поспішав жити — любив хокей, ролики, мотоцикли...

Для Максін і Джейкоба усі діти рідні – і власні, і прийомні.

Фото із сайту tintelect.com.

Усиновили чотирьох дітей — і народили свою четверню

● **НЕЙМОВІРНО!** Подружжя Максін і Джейкоба Янгів вважає, що так Бог віддячив їм за прагнення зігріти теплом і турботою чужу малечу

Надія АНДРІЙЧУК

З агалом же пара з округу Беркс (штат Пенсильванія, США) у свої 30 із невеличким хвостиком літ виховує дев'ятьох синів і доньок. Вони одружилися у 2016-му. Максін одразу мріяла про багатодітну родину, Джейкоб не заперечував, хоча сам виріс у сім'ї, де було двоє дітей. Однак виявлені у жінки гінекологічні проблеми залишали все менше й менше шансів на народження первістка. Навіть кілька процедур екстракорпорального запліднення закінчувались викиднями.

Подружжю не залишалось нічого іншого, як узяти прийомних малюків. Вони заповнили документи, пройшли підготовку, і невдовзі їм запропонували двох діток під опіку — Ейдена і Паркер. За деякий час жінці подзвонили із соціальної служби та

Четверо малюків одночасно – це багато клопоту, але й щастя вчетверо більше!

запитали, чи можуть вони прийняти до себе ще 11-місячне маля з тієї ж родини, і Максін відповіла згодою, навіть не порадившись із Джейкобом. Вона усвідомлювала, що буде непросто, та як же можна

розлучати дітей, які вже й так стільки пережили?! Так у їхній сім'ї з'явився Коннор.

Але й на цьому в історії опікунства Янгів зарано ставити крапку. Бо невдовзі з'ясувалося, що у цих крихіток є ще ново-

Поки Максін перебувала в клініці перед пологами, Джейкоб сам давав раду чималому сімейству.

народжена сестричка Елліот, яка перебувала в реанімації і яку наразі готують до виписки... Жінка запевняє, що це було найкраще «Так» у її житті! Тож буквально протягом невеличкого періоду родина Максін і Джейкоба поповнилася чотирма дітьми. І саме в цей час вони дізналися, що остання процедура ЕКО дала позитивний результат... Народження свого довгожданого первістка Генрі пара вважала справжнім дивом і величезною радістю.

Тим часом біологічних батьків узятих Янгами під опіку чотирьох діток позбавили батьківських прав, і подружжя офіційно всиновило малечу. А через кілька

Максін навідріз відмовилися.

Крім того, подружжя зіткнулося і з фінансовими проблемами, адже чоловік — єдиний годувальник у сім'ї, але перед пологами Максін змушена була тривалий час провести у клініці, а Джейкобу довелося доглядати п'яťох малюків. Однак роботодавець не погоджувався надати багатодітному батькові оплачувану відпустку — лише за власний рахунок. Тоді мати Джейкоба, місіс Арлет, звернулася до співвітчизників із проханням підтримати сім'ю сина. На її заклик відгукнулося чимало людей, і це значно покращило ситуацію.

Із наближенням дати пологів Янги всім сімейством вирушили у штат Арізона, щоб немовлята народилися у клініці, яка спеціалізується на багатоплідних вагітностях. Саме там завдяки кесаревому розтину на восьмому місяці з'явилися на світ Тео, Сайлас, Бека і Сесілія. Деякий час вони перебували в палаті інтенсивної терапії, а згодом на санітарному гелікоптері їх доставили додому.

«Думаю, що у більшості багатодітних сімей діти суттєво відрізняються за віком, — сказала Максін в одному з інтерв'ю. — А в нас дев'ятеро синів і доньок до 8 років, і це неймовірно. А вже коли ми говоримо, що у нас восьмеро дітлахів до 5 літ — ви й не уявляєте, як люди дивуються! Ми з Джейком жартуємо, що невдовзі у нас буде ученю в кожному класі школи. Загалом же в нашому домі часто буває гамірно, але це так прекрасно!». І хоч забезпечити кожному достатньо уваги, турботи й любові непросто, але старші діти охоче допомагають — і оселя, сповнена шуму та хаосу, перетворюється на дім, де панує любов.

За матеріалами [youtube.com](https://www.youtube.com), [tintelekt.com](https://www.tintelekt.com), [shtuchka.net](https://www.shtuchka.net).

● КЛАСИКА

«Якби помножити любов усіх людей...»

Володимир СОСЮРА

Якби помножити любов усіх людей, ту, що була, що є й що потім буде, то буде ніч. Моя ж любов — як день, не знають ще чуття такого люди. Якби зібрати з неба всі зірки і всі сонця з усіх небес на світі, — моя любов горітиме яркіш за всі сонця, на тисячі століть. Якби зірвать квітки з усіх планет, що вітер їх під зорями колише, — моя любов пахтітиме міцніше над квіти всі, крізь роки вічний лет.

“ *З яких зірок злетіла ти сюди, така ясна, що спів про тебе лине?*

Якби зібрать красунь усіх віків, повз мене хай ідуть вони без краю, — Марії я на них не промінюю, ні одній з них не вклониться мій спів. Хай очі їх зіллються в зір один, і в серце зір цей буде хай світити, — зачарувать мене не зможе він — твоїх очей йому не замінити. З яких зірок злетіла ти сюди, така ясна, що спів про тебе лине? Світи ж мені, світи мені завжди, над зорі всі, зоря моя єдина!

Фото із сайту Youtube.com.

«Світи ж мені, світи мені завжди!»

Фото з домашнього архіву подружжя КОМАРІВ.

Четверо дітей подружжя Комарів візьмуть колись із батьківського дому і в своє доросле життя любов, повагу, взаєморозуміння.

«Реєструючи шлюб, ми обручками не обмінялися — почекали таїнства вінчання»

● **НІХТО, КРИМ ТЕБЕ** Наталія й Анатолій Комарі живуть у селі Корост Сарненського району на Рівненщині. Про те, як дорожать своїм сімейним щастям, свідчили одкровення жінки.
— Коли ми ще зустрічалися з майбутнім чоловіком, то я відчувала особливу турботу з його боку, бережне ставлення до себе. І зараз він такий — люблячий, надійний, — каже вона і не втримується від сліз. Ці сльози розчулення довелося побачити не раз: і тоді, коли Наталія згадувала, як зароджувалося їхнє з Анатолієм кохання, і коли розповідала, яким він є чоловіком, батьком

“
Свої побачення вчитель і учениця тримали в секреті. Хоч від однокласників, звичайно, не просто так приховати — вони знали про їхній роман.

Катерина ЗУБЧУК

«ЩЕ В ОДИНАДЦЯТОМУ КЛАСІ Я ЗНАЛА, ЩО ВИЙДУ ЗАМІЖ ЗА АНАТОЛІЯ»

Наталія родом із села Одринки. Із майбутнім чоловіком їх познайомив її двоюрідний брат, який приятелював з Анатолієм.

— Це був 2002 рік. Весна. Запам'яталось, що на Пасху Толик, який приїжджав у наше село на танці, вперше провів мене додому, — пригадує Наталія. — Коли ми почали зустрічатися, він був уже студентом — у Рівному здобував професію педагога-філолога. Власне, закінчував виш, бо ж на шість років старший від мене, а я ходила в десятий клас у його рідному Корості.

А коли пішла в одинадцятий, то він уже вчителював тут. Правда, мене не вчив.

Свої побачення вчитель і учениця тримали в секреті. Хоч від однокласників, звичайно, не просто так приховати — вони знали про їхній роман. А одного разу Наталія зрозуміла, що і матері Анатолія, педагогу, яка була в неї класним керівником, відомо, з ким зустрічається її син. Якось він по-

Анатолій і Наталія: так дивитися на чоловіка може тільки та жінка, яка кохає й знає, що почуття взаємні.

Настоятель храму села Одринки отець Володимир благословив їхній шлюб.

їхав на курси і якийсь час його в школі не було. На перерві майбутня свекруха підійшла до неї і сказала: «Тобі від Толика привіт». Уже тоді, певно, дівчина зрозуміла, що мати Анатолія була не проти його вибору. А про те, що двоє молодих людей знайшли одне одного, свідчать слова Наталії:

— Коли я закінчувала одинадцятий клас, то уже знала, що вийду заміж за Анатолія, що наші долі поєднаються. До цього у мене таких трепетних почуттів не було. Ось коли у моєму житті з'явився Анатолій, тоді зрозуміла, що таке любов. Дорожила ним, боялася, аби з коханим не сталося якої біди.

«І КОЛИ ВЖЕ БУДЕ НАШЕ ВЕСІЛЛЯ?»

Це запитання Наталія не раз чула від Анатолія ще тоді, як закінчувала школу. Нині, вертаючись думками до тих літ, жінка згадує:

— Мені здається, що і освідчився він мені саме так: замість традиційного «Я тебе люблю» почула відразу пропозицію руки і серця. Я йому на те: «Почекай, дай студенткою стану, трохи повчуся. Де ж то зразу після школи і заміж».

Й Анатолій чекав. Наталія вступила до вишу. У Рівному здобувала фах учителя математики. Коли ж закінчила перший курс, він прийшов її сватати. Це був серпень 2005-го. А у жовтні відгуляли весілля. Про пам'ятну подію у нашої героїні особливий спогад:

— Ми розписалися ще 17 вересня. Це процедура, вважаю, яку наречені зобов'язані пройти перед законом. Але у той день, до речі, ми обручками не обмінялися — почекали таїнства вінчання. Одягли їх, одержавши з рук отца Володимира — настоятеля храму мого рідного села Одринки, де брали церковний шлюб.

Про те, що Наталія постаралася, аби про їхнє весілля збереглася пам'ять

для дітей, онуків, свідчить фотоальбом, де зібрані світлини, що розповідають і про підготовку до торжества, і про саме дійство. На одному зі знімків — наречена з подружкою-однокласницею у старовинних українських костюмах, які доповнюють барвисті віночки на головах. Так вони були одягнені, коли запрошували гостей на весілля. Виявляється, таке вбрання дівчата по частинах збирали. За словами Наталії, збереглося воно в декількох сім'ях, то в них і позичали. На сьогодні, правда, ця традиція забута, бо й не ходять селом дівчата, і не звучить їхнє «Просили тато й мама...». А ще у весільному альбомі є знімок, на якому молодиці місяця коровай. Кликкала мати нареченої на це дійство, як це здавна прийнято, тих жінок, у кого шлюб вдало склався (розлучені, вдови на цю роль не годяться), аби і в її доньки сімейне життя було щасливим.

«ЧОЛОВІК КАЗАВ, ЩО У ПРИЙМАКИ НЕ ПІДЕ, БО САМ ХОЧЕ ХАЗЯЙНУВАТИ»

Батько Наталії планував, що молоді житимуть в Одринках. Ще як заручини були, то уже визначив, у якій кімнаті вони поселяться. Але після весілля все перегралося. Сказав Анатолій дружині: «Невже тобі добре було щодня і в дощ, і в сніг до школи добиратися? Тепер же мені на роботу треба буде цей шлях долати». Одне слово, переконав, що у його батьків у Корості буде їм комфортніше, і пішла Наталія в невістки. Але оскільки чоловік, як виявилось, ще до їхнього одруження купив ділянку під забудову, то відразу ж, вважає, почали зводити свою хату. До речі, коли згодом жінка між іншим нагадувала чоловікові, як під час заручин на життя у приймаках погоджувався, то він казав, що на будь-яку пропозицію майбутнього тестя пристав би, аби віддав її за нього заміж.

У 2009-му справили вони новосілля у хаті, яка задумувалася нібито як тимчасове житло. Тільки ж, як то ведеться, нема нічого постійнішого, ніж тимчасове, — більше десяти років тут живуть. Поряд на обійсті виріс просторіший будинок у двох рівнях. Правда, кажуть тепер, буде він уже для їхніх дітей — росте ж двоє доньок і двоє синів.

— Учителювання чоловік покинув років через чотири, як ми одружилися, — розповідає жінка, — бо це, як сказав, «не його». Трохи торгівлею займався. На заробітки їздив, бо ж перш одне будівництво було, потім — інше. Ну а я одержала диплом вчителя математики, але оскільки роботи в школі за спеціальністю не було, то пішла працювати вихователем у дитячий садочок, який якраз у селі відкривався. Відповідно заочно ще одну спеціальність здобула, щоб закріпитися в дошкільному закладі.

Про свого Анатолія жінка говорить, не стримуючи сліз розчулення:

— Може, він не часто освідчується, бо не дуже щедрий на слова, зате я бачу його турботу. Він у мене надійний, а це дуже важливо. Ще як ми почали зустрічатися, то я відчула особливо турботливе і бережне ставлення до себе. Таким є і зараз. Моя думка ніколи не була для нього другорядною — завжди з нею рахується...

Так склалися обставини, що ми в основному розмовляли з Наталією. Анатолій зайшов у хату, закінчивши свої справи по господарству, де триває будівництво. Одне слово, не чув, як тепло відгукується про нього дружина. Тим більш цікаво було почути, що ж скаже чоловік і про їхній шлюб, і про свою суджену зокрема.

— Вибирав собі половинку — найкращу з усіх — таку і маю. Наталія і дружина любляча, і мама турботлива, і хазяйка хороша...

Зазвичай поштар не приходить двічі на день...

● **для душі** Рут відімкнула свою поштову скриньку, там був лише один лист. Вона взяла його і, перш ніж відкривати, зауважила, що на ньому було її ім'я та адреса. У листі було написано: «Дорога Рут, я буду в твоєму кварталі в суботу ввечері і хотів би тебе побачити. Завжди люблю тебе, Бог»

Фото із сайту prytchi.in.ua.

Росаріо ГОМЕС,
оповідання «Особливе послання» з книги
«100 промінчиків світла. Притчі на щодень»
(Львів, видавництво «Свічадо»)

Руки її дрижали, коли вона клала лист на стіл.

– Чому Бог хоче відвідати мене, я ж не є кимось особливим?

До того ж вона згадала, що не має чим Його приймати і що її шапка для продуктів геть порожня.

– Ох! Я ж не маю чим Його пригостити. Мушу йти в супермаркет і купити щось на вечерю.

Вона взяла свій гаманець, в якому було лише 5 доларів.

– Ну, за ці гроші я можу купити принаймні хліба і ковбаси.

Вона одягла пальто і вибігла на вулицю. Купила буханець французького хліба, пів кілограма індиччої шинки і пакет молока, після цього в неї залишилось тільки дванадцять центів до понеділка.

Дівчина була в хорошому настрої, наближаючись до свого будинку зі своєю скромною покупкою, яку вона несла під пахвою.

– Паняно, будь ласка, допоможіть, чим можете.

Рут так поринула у свої плани щодо вечері, що не помітила дві зіщулені постаті на тротуарі.

Це були чоловік і жінка, одягнені в лахміття.

– Пані, я не маю роботи, ми з дружиною вже тривалий час живемо на вулиці, ми змерзли і дуже голодні. Якби ви могли нам допомогти, ми були б вам за це дуже вдячні.

Рут поглянула на них. Вони були брудні, від них погано пахло. Вона подумала, що якби вони справді хотіли працювати, то вже давно знайшли б якусь роботу.

– Пане, я хотіла б вам допомогти, але я також бідна. Все, що я маю, – це трохи хліба і шинки, а на вечерю до мене прийде особливий гість, і я хотіла Його цим пригостити.

«Вона повернулась додому усміхнена...»

– Гаразд, розумію. У будь-якому разі дякуємо.

Чоловік поклав руку жінці на плечі, і вони завернули в якийсь провулок.

Рут дивилася, як вони віддалялись, і з жалю в неї заболіло серце.

– Добродію, зачекайте.

Чому Бог хоче відвідати мене, я ж не є кимось особливим?

Пара зупинилась, і дівчина підбігла до них.

– Чому б вам не взяти цю їжу, своєму гостеві я можу приготувати щось інше, – сказала вона, віддаючи мішечок із супермаркету.

– Спасибі, велике спасибі, паняно! Дякую, – сказала їй жінка, і Рут побачила, як та тремтить від холоду.

– Знаєте, у мене вдома є інше паль-

то, візьміть собі це, – сказала вона жінці, вкриваючи їй плечі.

Вона повернулась додому усміхнена, без пальта і без їжі, якою мала пригостити свого гостя.

Наближаючись до дверей свого будинку, Рут стала журитися, думаючи, що немає чим приймати Господа.

Коли вона засунула ключ в замок, то помітила ще один конверт у скриньці.

– Дивно, зазвичай поштар не приходить двічі на день.

Вона взяла конверт і відкрила його: «Дорога Рут, мені було дуже приємно знову тебе побачити. Дякую за їжу, а також за чудове пальто. Завжди тебе люблю. Твій Батько Бог».

Невідомий Автор.

Інколи нам важко побачити Бога в дрібницях, які нас оточують, а ще важче – у неприємних нам людях, але саме ТАМ ВІН хоче, щоб ми Його знайшли: у всьому малому і прекрасному, створеному для нас!!!

Весняне меню зовсім не бідне на вітаміни!

● **СКУШТУЙТЕ!** Травень щедрий на всіляку зелень: схожа на конвалію черемша з м'яким часниковим ароматом, ніжне і хрумке листя молодого капусти та салату, пряний гірчичний і злегка маслянистий смак руколи, широколиста кислувата зелень шпинату і щавель із вираженим кислим смаком... А вже соковитої молоденької редиски, петрушки, по-весняному тендітних пир'їн цибулі та часнику — в кожному городі. Поєднуючи все це з іншими інгредієнтами, отримуємо смачні й корисні страви, салативи, закуски, за якими так скучили упродовж довгої зими

ВАРІАЦІЇ САЛАТУ З МОЛОДОЇ КАПУСТИ

Інгредієнти: 1/2 середньої капусти-ни, 1 огірок, 200 г консервованої кукурудзи, пучок кропу, 1,5 ст. л. оцту, 3 ст. л. оливкової олії, зелена цибуля, сіль та перець до смаку.

Приготування. Цей салат має фантастичний смак завдяки поєднанню соковитої капусти, хрустких огірків і солодкої кукурудзи. Він дуже простий у приготуванні, ароматний і багатий вітамінами. Капусту наріжте дуже тонко, зсипте в миску, додайте сіль та перець і злегка перемніть руками. Огірок покряйте півскибочками,

кріп та цибулю дрібно посічіть. Додайте ці інгредієнти, а також кукурудзу до капусти, влийте оцет, посмачіть олією і добре перемішайте.

До речі. Цю страву можна видозмінювати залежно від уподобань та наявності продуктів. Ось кілька чудових ідей, які допоможуть вам щоразу готувати нову закуску:

- додайте тонкі скибочки помідорів або нарізаний кубиками перець;
- використовуйте горошок замість кукурудзи;
- доповніть салат потертою мор-

«Ішла, ішла веснонька по лужку, несла повно зелені в фартушку...».

квою чи яблуками, нарізаними кубиками; - додайте невеликі шматочки вареної або печеної курятини.

КАПУСТЯНИЙ САЛАТ ІЗ КУНЖУТОМ

Інгредієнти: 150 г молодого капусти, 1 огірок, 1 болгарський перець, 1–1,5 ст. л. кунжуту, сіль за смаком, 1 ст. л. соку лайма, 1 ст. л. кунжутної олії.

Приготування. Молоду капусту нашинкувати, посолити і пом'яти руками. Огірок і перець покряяти соломкою, змішати з капустою і заправкою. Зверху посипати кунжутом і подавати до столу.

САЛАТ «ВЕСНЯНИЙ»

Інгредієнти: 150 г молодого капусти, 1 огірок, 1 великий помідор, 3–4 зелені цибулини, 50 г твердого сиру, 2 ст. л. оливкової олії, сіль до смаку.

Приготування. Молоду капусту нашинкувати, посолити і прим'яти. Огірок і помідор нарізати кубиками, цибулю посікти. Перемішати овочі, посолити, заправити оливковою олією і викласти на тарілку. Сир натерти на дрібній тертці і притрусити зверху.

Фото із сайту anam62.ru.

САЛАТ «СОНЯЧНИЙ»

Інгредієнти: 200 г молодого листя кульбаби, 2–3 яйця, 100 г твердого сиру, сіль та сметана (майонез) — до смаку.

Приготування. Яйця зварити накруто, охолодити, почистити і порізати маленькими кубиками. Листя кульбаби вимочити в підсоленій воді, дати стекти в друшляку чи на паперовому рушнику, дрібно нашаткувати. Потерти на грубій тертці сир. Все змішати, трохи підсолити і заправити за смаком сметаною або майонезом.

САЛАТ «СИТНИЙ»

Інгредієнти: пів головки молодого капусти, 1 куряче філе, 120 г сиру чечель, 2 ст. л. оливкової олії, 1 ст. л. лимонного соку.

Приготування. Капусту дрібно нашаткувати, трошки присолити і прим'яти. М'ясо зварити (присоливши і додавши улюблених приправ), охолодити, покряяти кубиками. Сир-косичку розібрати на волокна й порізати соломкою. Змішати інгредієнти, заправити салат оливковою олією та соком лимона. Досолювати не потрібно, адже сир доволі солоний.

«ЛАДА»

Інгредієнти: 1 невелика капуста, 3 гілочки селери, 2 кисло-солодкі яблука, пів лимона, пучок кропу, 2 ст. л. олії, 0,5 ч. л. цукру, сіль за смаком, насіння кунжуту за бажанням.

Приготування. Капусту тонко нашаткувати. Селеру дрібно нарізати. Посікти кріп. Яблука очистити від шкірки й насіння, нарізати соломкою і зразу ж полити лимонним соком, щоб не потемніли. Капусту викласти в салатник, посолити, додати цукор, перемішати, трохи прим'яти руками, сік злити. Додати до капусти селеру, яблука та кріп, заправити олією і перемішати.

САЛАТ З РЕДИСКОЮ І КАРТОПЛЕЮ

Інгредієнти: 400 г картоплі, 10–12 редисок, 5–7 волоських горіхів, 4 ст. л. нерафінованої олії, 3 ст. л. лимонного соку, 10 г зеленої цибулі, 1 ч. л. меду, 1 ч. л. гірчиці, сіль та чорний мелений перець — до смаку.

Приготування. Картоплю почистіть і відваріть. Гарячою наріжте кружальцями, залийте маринадом із суміші олії, лимонного соку, гірчиці та меду і залиште на годину. Цибулю покряйте кубиками, редиску — кружальцями. Горіхи підсмажте на сухій сковороді і подрібніть. Всипте всі інгредієнти до картоплі, перемішайте і подавайте. За бажанням у салат можна додати свіжий огірок, стебла селери.

ФАРШИРОВАНА РЕДИСКА

Інгредієнти: пучок великої редиски, відварена курятина, твердий сир, кріп, сметана.

Приготування. З редиски вибрати серединку, щоб вийшли невеличкі «креманки». Сир та вирізані шматки редиски натерти на дрібній тертці, варене м'ясо пропустити через м'ясорубку, кріп тоненько посікти. Змішати всі складники, заправити сметаною. Начинити цим салатом редисові «посудини», прикрасити кропом.

«ОРИГІНАЛЬНИЙ»

Інгредієнти: 200 г полуниць, 200 г сиру фета, 1 пучок салату (шпинату, руколи), 1 ст. л. кедрових горішків, 1 ст. л. бальзамічного оцту, 3 ст. л. оливкової олії, по щіпці цукру й білого меленого перцю, сіль за смаком.

Приготування. Зелень і полуницю помити й обсушити. Салат, шпинат, руколу порвати руками. Полуниці нарізати великими шматочками, сир — кубиками. Для соусу в блендері збити до однорідної консистенції кілька ягід полуниці, оливкову олію, бальзамічний оцет, цукор, перець і сіль. Викласти в салатник зелень, полуниці, сир, посипати кедровими горішками і зверху полити соусом.

САЛАТ ІЗ ЛИСТЯ КУЛЬБАБИ

Інгредієнти: 1 пучок молодого листя кульбаби, 1 огірок, 1 зубок часнику, 1 ч. л. соняшникового насіння, 1 ч. л. оливкової олії, 1 ч. л. винного оцту, 1 ч. л. гірчиці, 1 ч. л. меду, сіль за смаком.

Приготування. Листя кульбаби ретельно вимити і замочити в холодній воді, щоб зникла гіркота, потім обсушити і дрібно порізати. Огірок покряяти тонкими скибочками, часник пропустити

через прес. Змішати олію, оцет, гірчицю і мед, посолити до смаку і заправити цим соусом салат, зверху посипати соняшниковим насінням.

САЛАТ ІЗ РЕДИСКИ ТА БРИНЗИ З ЛИМОННОЮ ЦЕДРОЮ

Інгредієнти: 1 пучок редиски, 3–4 огірки, 3 гілочки селери, 70 г бринзи, 1 скл. натурального йогурту, сік і цедра половини лимона, 3 ст. л. оливкової олії.

Приготування. Дрібно порізати селеру, огірки та редиску — довільними шматочками. В окремій посудині змішати оливкову олію, цедру і сік лимона, додати до них натуральний йогурт. Подрібнену бринзу, посічену петрушку і кріп всипати до овочів, полити заправкою і ретельно перемішати. Перед подачею на стіл дати салату настоятися в холодильнику 20–30 хвилин.

ЗЕЛЕНИЙ БОРЩ

Інгредієнти: 300 г курятини або індички, 1 пучок молодого кропиву, 1 пучок цибулі зеленої, 1 пучок молодого листя кульбаби, 4–5 картоплин, 3 варені яйця, коріандр, сіль, чорний перець, лавровий лист, сметана.

Приготування. Порізати м'ясо шматочками, відварити до напівготовності, додати покряпану брусочками картоплю. Перебрану і промиту зелень (кропиву, кульбабу, цибулю) посікти, всипати в каструлю разом із прянощами, проварити все разом на слабкому вогні 3–5 хвилин і дати настоятися упродовж 20–30 хвилин. Подрібнені яйця додати разом зі сметаною при подачі порційно.

ОКРОШКА ВЕСНЯНА

Інгредієнти: 1,5 л кефіру, 200 г шинки, 10 редисок, 2–3 огірки, 2–3 варені

Весняні салати – джерело вітамінів.

Фото із сайту rutxt.ru.

З молоді капусти можна приготувати безліч страв.

картоплини, по 1 пучку кропу і зеленої цибулі, сіль за смаком.

Приготування. Зелену цибулю та кріп помити, обсушити і дрібно нарізати. Редиску помити, обрізати стебла й корінці і покряяти тоненькими кружальцями, або півкружальцями. Огірки, варену картоплю та шинку подрібнити маленькими кубиками. Змішати всі інгредієнти, посолити за смаком і залити кефіром. Подавати окрошку охолодженою.

ГРЕЦЬКИЙ СОУС З ОГІРКАМИ І М'ЯТОЮ

Інгредієнти: 2 склянки натурально-го йогурту (що густіший, то ліпше), 1 великий огірок — очистити від шкірки, видалити насіння і натерти на крупній тертці, 2 зубчики часнику подрібнити, 1/2 ч. л. солі, 1/4 ч. л. меленого чорного перцю, 20 свіжих листочків м'яти, дрібно нарізаних.

Приготування. Застеліть друшляк або сито марлею чи паперовим рушником і помістіть над мискою. Викладіть йогурт у підготовлений друшляк і дайте постояти мінімум 4 години, доки більша частина рідини відокремиться і стече. Огірок помийте, очистіть від шкірки, за потреби видаліть насіння і натріть на грубій тертці. Вичавіть зайву рідину із тертого огірка. У мисці змішайте огірки та зціджений йогурт. Додайте часник, сіль, перець і подрібнену м'яту. Додайте ще солі, якщо потрібно. Поставте в холодильник на 1–2 години.

До речі. За бажанням для більш насиченого смаку можна додати 2–3 ст. л. оливкової олії.

ЧАСНИКОВО-КРОПОВЕ МАСЛО

Інгредієнти: 100 г вершкового масла, 1 пучок кропу, 1–2 зубчики часнику, 6 крапель лимонного соку, сіль за смаком.

Приготування. Зелень миємо, об-

сушуємо, зрізаємо і викидаємо стебла, залишаючи тільки ніжні гілочки. Масло розм'якшуємо за кімнатної температури. Дрібно нарізаємо кріп, пропускаємо через прес часник. Змішуємо все, додаючи сіль та кілька крапель лимонного соку. Формуємо із суміші ковбаску, загортаємо її харчовою плівкою та кладемо в холодильник. Цю смачну намазку можна додавати до картоплі, каш, макаронів, запіканок, соусів. Часниково-кропове масло стане вам у пригоді, щоб надати родзинки м'ясному чи рибному стейку, заправити пельмені, збагатити ароматами суп, швидко приготувати незвичні бутерброди.

ГОЛУБЦІ ІЗ СОСИСКАМИ

Інгредієнти: 1 головка молоді капусти, 1 кг картоплі, 1 цибулина, 350–400 г сосисок, 200 г твердого сиру в скибочках, 1 морквина, 1 яйце, 200 мл сметани, 2 ст. л. борошна, 2 ст. л. вершкового масла, сіль, перець, зелень.

Приготування. Капусту розпарити і розібрати на листки. Картоплю натерти на дрібній тертці, викласти в друшляк, щоб стекла зайва рідина, посолити і поперчити, додати 1 яйце. Кожну сосиску загорнути в шматочок сиру. На капустяний лист викладати 2 ст. ложки картопляної маси, поверх неї — сосиску в сирі і загорнути, як голубець. Обсмажити з обох боків у маслі і скласти в деко з високими бортиками. Приготувати соус. Підсмажити в маслі, що залишилося, дрібно посічені цибулю і моркву, додати борошно, сметану. Якщо виходить надто густий, трішки розвести водою. Додати сіль, спеції. Залити соусом голубці, накрити деко фольгою і поставити в розігріту до 180 градусів духовку на 30–40 хвилин. При подачі на стіл посипати свіжою зеленню.

ОМЛЕТ ІЗ КРОПИВОЮ

Інгредієнти: 300 г листя молоді кропиви, 1 цибулина, 2 яйця, сіль, перець, зелень кропу та сметана — за смаком.

Приготування. Кропиви обшпарити окропом, подрібнити. На олії підсмажити нарізану півкільцями цибулю, висипати туди кропиви, залити 2 збитими яйцями, посолити, поперчити, запекти, посипати кропом. Можна подавати зі сметаною. Як варіант — додати в омлет терту бринзу. Така страва надзвичайно корисна для всіх, особливо радять готувати її на сніданок вагітним та породіллям, адже вживання такого омлету стимулюватиме виділення молока.

ПИРІГ ІЗ МОЛОДОЮ КАПУСТОЮ

Інгредієнти: 1 невелика капуста, 250 мл майонезу, 30 мл олії, 3 яйця, 1 цибулина, 1 скл. борошна, кріп, зелена цибуля, сіль та перець — за смаком.

Приготування. Яйця збити із сіллю, і, не перестаючи збивати, поступово додати майонез. Потім всипати просіяне борошно (тісто повинно вийти, як на оладки) і все перемішати. Капусту помити, обсушити, пошаткувати, посолити, злегка обім'яти, додати подрібнену зелену цибулю і кріп. Цибулю дрібно нарізати, спасерувати на олії та змішати з підготовленою капустою. Форму змастити маслом, злегка присипати борошном, викласти половину тіста, на нього — капустяну начинку, а зверху — решту тіста. Випікати пиріг у духовці за температури 180 °C до готовності (приблизно 40–60 хвилин).

КАПУСТЯНИКИ

Інгредієнти: 1 кг капусти білоголової, 1 скл. манки, 1 велика цибулина, 1 яйце, олія для смаження, томатний соус або кетчуп, сіль та перець — за смаком.

Приготування. Ретельно подрібнити капусту за допомогою шатківниці або кухонного комбайна (чим дрібніше, тим краще). Якщо шинкували її ножем, то присоліть і помніть руками, інакше капуста погано триматиме форму котлет. До подрібненої капусти додати манну крупу, яйце, сіль, перець, добре вимішати і дати овочевому фаршу настоятися 10–15 хвилин. За цей час капуста максимально виділить сік, а манка розбухне. З отриманої маси формувати котлети й обсмажувати в розігрітій олії по кілька хвилин з кожного боку. Капустяники скласти в каструлю з товстим дном. Кожен шар котлет перемастити томатним соусом, влити трохи води і протушувати близько 10 хвилин. Замість соусу можна використати підсмажену ріпчасту цибулю та/або моркву з томатами, покласти кілька гілочок селери для аромату. Соковиті капустяні котлетки смакуватимуть з тушкованими в сметані грибами, картопляним чи гороховим пюре тощо.

«Дай мені Маринин номер телефону і адресу твоєї тещі...»

Фото із сайту youtube.com.

Рятує суперницю... заради кохання та життя

● **НА ПОВОРОТАХ ДОЛІ** На світлині Люда з Юрком усміхнені, щасливі. Дівчина тримає пучок квітів, подарованих коханим, і кумедного ведмедика. Це її улюблене фото. З юності. З життя, яке залишилось за порогом тривожного сьогодення

“**Розумієш, є жінки, не створені для сім’ї. Люда — одна з них. Познайомся з якоюсь дівчиною. Хіба на Люді світ клином зійшовся?**”

Ольга ЧОРНА

— **Я**к ти? — запитує у сором’язливого хлопчиська на фото. І стискається серце від смутку.

В іншій кімнаті — десятирічний син. Він не повинен бачити її сліз. Михайлик і так наляканий через виття сирен. Хоча уже майже звик. Знає, що потрібно робити. Вмить подорослішав.

— Не сумуй, мамо, — бувало, втішає. А їй від того ще тяжче...

...В Олени був лагідний, спокійний характер. І Славко нікому поганого слова не сказав. А от їхня донька... І в кого така вдалася? В Люди завжди були потовчені коліна. Дівчисько товаришувало з хлопцями. Навчилася давати здачі, якщо хтось пробував образити. Вмовлення інтелегентних батьків, що дівчинці так чинити не годиться, Люда пропускала повз вуха.

Незважаючи на свою натуру, Люда вчилася на відмінно. З цього приводу жартували, мовляв, і збитки встигає робити, і уроки.

... Юрко, син Ангеліни Павлівни, вчительки історії з їхньої школи, закохався в Людку. Однокласниці, яким хлопець був не байдужий, не йняли віри:

— Та вона ж — вихор, а він тихий...

— Фізика: плюс і мінус притягуються...

— Нічого у них не вийде...

А вони зустрічалися. Людка, яка терпіти не могла сукенок і спідниць, ходила на побачення одягнена по-людськи, як жартувала мама.

Юрко любив історію та подорожі. Він знаходив цікавинки всюди, де бував. Розповідав про свої історичні «відкриття» Люді.

— Уявляєш, містечко таке маленьке, а там...

Людка покійно слухала. Хоча їй справді було цікаво. Можливо тому, що Юрко умів гарно висловитись. А може тому, що це був Юрко.

Хлопець мріяв вступити в університет, вивчати історію. А Люда хотіла стати медиком. Стоматологом. Як батько.

— Я боюся зуби лікувати, — зізнався хлопець.

— А я — ні, — засміялася Людка.

— Людей будеш мучити.

— Мучить біль. Я буду допомагати його позбавлятися...

...У Людки були залицяльники серед однокласників. Вродлива, розумна, гостра на язик. Але у неї був Юрко. Добряк, з яким просто, затишно та цікаво.

— Ти вийдеш за нього заміж? — запитувала матір.

— Ще не пропонував.

— А коли скаже?

— Хіба штамп у паспорті — найбільше, що потрібно для стосунків? Це, радше, для людей, аби не пліткували.

...Юрко руку та серце Люді запропонував у день, коли вона отримала диплом. Але дівчина під вінець не поспішала.

Люда пішла працювати в приватну клініку, яку тримав батько зі своїм інститутським товаришем. А Юрко став

«В душі ще одна струна порвалась».

«Все, що мене не вбиває, просто вбиває не відразу»

- **ШПАРГАЛКА ДЛЯ ДВОХ...** «Все, що мене не вбиває, робить мене сильнішим!» — так сказав Ніцше, який потім збожеволів, а згодом помер... Тому що це красиві слова, але це неправда

Анна КІР'ЯНОВА,
філософія, психологиня,
письменниця

Все, що нас не вбиває одразу, вбиває потроху, непомітно.

Вбиває нашу доброту й довірливість.

Ніжність і щирість.

Відкритість, щедрість, ясний погляд і м'яке серце...

Обман, зрада, невдячність, жорстокість, несправедливість можуть не відразу вбити.

А по краплині, по краплині... стерпимо, витримаємо, рана загоїться.

Шрам залишиться — груба шкіра.

І так, поступово, цієї шкірою й обростеш, сам не помітивши, як це сталося...

І можна себе втішати: я став сильнішим!

Так.

Але в душі ще одна струна порвалась, ще один кришталевий дзвіночок затих.

Щось або хтось помер там, у душі, — добра фея або маленький ангел, які були нашою частиною.

І вже точно знаєш, як треба відповісти на удар.

Як — на жорстоке слово.

Як дати здачі, якщо потрібно.

І точно знаєш, що можуть вдарити — просто так, ні за що. Або замість подяки.

І нітрохи цьому не дивуєшся.

Звикаєш.

І навчився терпіти або захищатися.

Але щось безповоротно втрачаєш із кожним ударом, зрадою, розчаруванням.

Назавжди це йде і вмирає.

І стаєш сильнішим, так.

Але за рахунок інших важливих якостей.

Все, що мене не вбиває, просто вбиває не відразу.

Але робить сильнішим чи бездушним? Хто знає...

Треба поменше того, що вбиває.

І тих, хто вбиває, — теж поменше.

Бо вони все одно — вбивці.

Вбивці чужих ніжних душ і добрих поривів ...

ди будеш любити його, — говорила.

— І тебе, — прошепотів Юрко.

Він часто гуляв із сином. А Марина мріяла про їхню спільну дитину. Вона ревнувала чоловіка до Люди. Але не обмовилася про це жодним словом. Усе таїла в собі. Подруги вважали її щасливою. Заздрили. Та не знали, що діється у її душі...

У Юрка з Мариною довго не було дітей. І ось дізнався, що вдруге стане батьком. А згодом почалася війна...

Юрко прийшов до Люди, аби попрощатися з нею та сином. Зібрався на війну. Він не знав, що вона може так плакати. Бути такою беззахисною та розгубленою.

— Ми з мамою будемо чекати тебе, тату, — сумно мовив Михайлик. І не хотів відпускати батька зі своїх обіймів.

Уже коли Юрко був на порозі, Люда запитала про Марину.

— Марина вагітна. Зараз у своєї матері. Вона про неї подбає.

— Дай мені Маринин номер телефону і адресу твоєї тещі.

— Навіщо?

— Треба. І давай про себе знати.

— Обов'язково, коли випаде можливість. Бережіть себе.

— Ти себе також. І повертайся...

Люда зателефувала Марині.

— Збери необхідні речі та документи. Матір хай це зробить також. Я скоро буду у вас.

— Навіщо?

— У нас обмаль часу.

Люда відвела Михайлика до своїх батьків. Сказала, що їй потрібно на деякий час відлучитися з міста.

— Куди ти? — сполохано запитала мати.

— Потім розкажу. Не хвилюйся.

Поклала у рюкзак свої документи. І улюблену світлину, де вони з Юрком усміхнені та щасливі. Як талісман.

Своєю автівкою Люда везла Марину та її матір до західного кордону. В одній із країн жили їхні родичі. Жінки переконували в один голос, що тут усе спокійно. І впевнені: війна сюди не дійде.

— Ви ж робите це заради Юрка? Заради кохання до нього? Правда? — тихо запитала Марина, аби не почувла мати.

Люда міцно стиснула кермо. «І заради життя», — подумала. Але промовчала.

Автівка поволі рухалася серед довгої вервечки машин.

музейним працівником. Йому подобалося досліджувати, відкривати...

У вихідні Люда з Юрком часто подорожували містами та маленькими містечками, відвідували музеї, старовинні замки, храми.

Юрко ще не раз пропонував Люді узаконити стосунки.

— Головне — почуття, — відповідала.

Навіть коли завагітніла, була проти офіціозу.

— А як будемо виховувати нашу дитину? — запитав. — Ми ж не живемо разом.

— Хіба це так важливо? Дитину треба любити, дбати про неї. Ти зможеш приходити, коли захочеш.

Згодом дізналися: у них буде син. Михайлик.

...Коли занедужала Юркова матір, просила сина одружитися. Ангеліна Павлівна втратила надію, що Люда погодиться на заміжжя. Вона залишилася таким же впертим дівчишком, яким була в школі.

— Мамо, але в нас із Людою син.

— Я також люблю Михайлика, але... Розумієш, є жінки, не створені для сім'ї. Люда — одна з них. Познайомся з якоюсь дівчиною. Хіба на Люді світ клином зійшовся?

— Я кохаю її, мамо.

— Знаю...

Після цієї розмови Юрко вирішив укотре поговорити з Людою про те, що вони повинні жити разом. І знову отримав відмову. Чи не вперше його взяла злість.

...Марину, молоду працівницю архіву, Юрко знав більше року. Сором'язлива, тиха, повна протилежність Люді. Він відчував, що подобається дівчині. Цього разу зайшов до архіву не так у справах, як запросити Марину на каву.

— Ой, що ви, Юрію Івановичу, — зашарілася дівчина. Але запрошення прийняла.

Він знав: Марину не кохає. І, мабуть, ніколи не покохає. Його серце належить Люді. Але він виконає материнську волю. Одружитьься.

— У мене є син, — сказав Марині, коли пропонував заміжжя. — Я буду... я мушу його бачити. Я дуже люблю Михайлика.

— Так, звісно...

Він не приховував від Люди, що одружується.

— Мама помирає. Це її прохання. Ми просто розпишемось, — наче виправдовувався. — Але Михайлик...

— Він любить тебе. І ти завж-

«Ти вбив нашого сина...»

● ЖИТТЯ, ЯК СЕРІАЛ

Закінчення. Початок на с. 24

Ольга ЧОРНА

...**У** Наді були залицяльники. Але Влад добряче закрутив голову. Він це вмів. Тільки не поспішав знайомитися з родиною дівчини. Надиного батька побоювався. І марно. Максимові хлопець не сподобався. Доньці вирішив поки що нічого не казати. Поділився думками зі своєю матір'ю.

– Максиме, ти всіх кавалерів від Надії повідганяєш.

– Хай університет закінчить, а тоді заміжжя. Куди поспішати? І той хлопчисько... Не лежить мені душа до нього. Наче відчуваю лихо...

...Коли Надя дізналася про вагітність, зраділа:

– У мене ж син буде? Правда?

– Ще не знаю, – відповіла лікарка. – Треба зачекати.

– Звісно, син...

Найперше повідомила Владові. Той отетерів:

– У твого батька грошей на аборт не вистачає?

– Що?! Який аборт?! Не хочеш одружуватися – не треба. Без тебе впораюсь.

– Чекай... Я погарячкував... Несподівано якось... Ти ж студентка, з дитиною вчитися і складати іспити непросто.

– Владе, я все сказала.

– Та я готовий іти до загсу хоч зараз. Я ж кохаю тебе. Але...

Що?! Який аборт?! Не хочеш одружуватися – не треба. Без тебе впораюсь.

– Справді кохаєш? І до загсу хоч уже?

– Угу.

– Ні, краще завтра. Треба татові сказати.

...Максим звістку сприйняв стримано. Радів майбутньому народженню внука, а от щодо Влада...

– Це буде хлопчик, татусю.

– Звідки знаєш?

– Я завжди це знала.

Надя не хотіла пишного весілля. Але Максим наполіг.

«Ну, як вам? – хвалився Влад друзям. – Усе тестеве добро – Надьчине придане. Жазиву...». З дружиною кілька разів обе-

«Я хочу народити дитину».

режно заводив мову про малюка: мовляв, зарано батьками ставати. Вона злилася. Він замовкав.

...Якось дівчина затрималася в бабусі. Темніло.

– Шкода, що батька нема вдома, аби приїхав по тебе. Виклич таксі чи зателефонуй чоловікові.

Подзвонила Владові. Сказав, що зайнятий. Надя майже доходила до будинку, коли хтось з розгону збив її з ніг. Вирвав з рук сумочку. Боляче вдарив. Здається, вона упізнала нападника. Удар. Ще удар...

Її знайшов перехожий, що гуляв із собакою. Отямилася в лікарні. Намагалася пригадати обличчя кривдника. Щось таке знайоме. Не змогла... Потім дізналася про втрачену дитину. Нерви не витримали. Свідомість також...

... – Ваша донька почала малювати, – казав лікар-психіатр Максимові.

– Вона ніколи раніше цим не займала-

ся. Це добре чи зле?

– Може, хоч так «розповідь», хто її побив. Бо спілкуватися вперто не бажає.

– А що вона малює?

– Дітей.

– У Надії є шанси на одужання?

– Так. Вірю, що вона впорається. До речі, чому її чоловік не провідує?

– Цікаво... Мені казав, що був у лікарні...

...Максим уже вкотре намагався розговорити доньку. Мовчала. Переглядав її малюнки. Надя малювала простим олівцем. Не знав, що у неї є такий талант. За інших обставин радів би, але... Лікар сказав хвалити доньку. Треба позитиву.

– Як у тебе гарні малюнки, Надіє! Принести тобі ще олівців?

– Зорі заколисують його сон. Ангелики гриють малюсінські ніжки крильми, – мовила стиха.

– Доню, ти заговорила! – Максим обійняв її і заплакав.

«Я жив іншим життям, в іншому місці і мав інші стосунки»

● **НЕСПОДІВАНИЙ ПОВОРОТ** Лідер гурту «Друга ріка» Валерій Харчишин, будинок якого під Гостомелем знищили рашисти, повідомив про розлучення після 13 років шлюбу

Лілія МУЗИКА

Цією новиною музикант поділився на своїй сторінці у Facebook. За словами Валерія, вони розійшлися із дружиною ще до початку війни. Юля з дітьми жили в тому самому будинку під Гостомелем, який зруйнували окупанти.

«Маю бути чесним найперше перед самим собою. Там жили мої діти, там жила їхня мама і моя офіційна дружина Юля. На жаль, життя не завжди таке, яким ми його уявляємо, незважаючи на соціальні стандарти та зобов'язання. Іноді воно змінюється незалежно від нас. Ще до війни ми перестали бути фізично подружжям», – розповів Харчишин.

Музикант каже, що жив іншим життям, в іншому місці, мав інші стосунки. Валерій хоче відбудувати будинок, щоб дітям було куди повернутись.

«Я жив іншим життям, в іншому місці, в іншому будинку і мав/маю інші стосунки. Але я робив і робитиму все можливе надалі, щоб прискорити нашу перемогу і відбудувати той будинок, щоб мої діти мали свою Україну і їм було куди повернутися. Щоб вони не втратили це почуття «вдома», – написав Валерій Харчишин.

Фото: [instagram.com/valeriy.kharchyshyn_dr](https://www.instagram.com/valeriy.kharchyshyn_dr)

Ще у листопаді 2021-го Валерій Харчишин зізнався журналістам, що на тлі невиліковної хвороби сина у нього зіпсувалися стосунки з дружиною Юлею.

– Ангелики гріють його...

– Кого, Надіє?

– Сина. Мого сина...

...Лікар втішав Максима: Надине здоров'я поліпшується. Вона менше малює. Більше розмовляє. Але щойно заходить мова про чоловіка – замовкає і плаче.

– До речі, ваш зять так і не прийшов провідати дружину.

– Я з ним говорив. Каже, що дуже хвилюється.

– Він чогось боїться...

Коли Максим повідомив, що Надю скоро випишуть, Влад сполошився і заявив:

– Я буду жити вдома. І ще... я хочу розлучитися.

– Ти що, вирішив доклати мою доньку? Хоча, може, це й краще, що залишиш її.

...Минув час. Надя повністю оговталась після пережитого. І... втратила хист до малювання. Працює у батьковій фірмі.

– Бабусю, я хочу народити дитину, – якось завела розмову. – Мені скоро 30.

“ Я згадала, Владе. Все згадала. Це ти напав на мене і побив. Вирвав сумку, аби думали, що то грабіж.

– Знайди порядного чоловіка, виходь заміж і...

– Я не хочу заміж. Тільки дитину.

– Пліткуватимуть...

– Це мене найменше хвилює.

...Надя нікому не зізналася, від кого вагітна.

Максим завіз доньку на чергове обстеження.

– Як там наш хлопчик? – запитав, коли вийшла з кабінету лікаря.

– Усе гаразд. Він такий гарненький... Ой, здається, я побачила... Тату, зачекай хвилинку, зараз повернуся.

Надя вийшла на вулицю вслід за чоловіком і жінкою, якій ось-ось народжувати.

– Влад?! – гукнула.

Чоловік обернувся. Підійшов до Наді. Розгублено дивився на колишню дружину.

– Хм... Ти?! Вагітна? Вийшла заміж?

– А ти що тут робиш? – поцікавилася.

– Моїй дружині скоро народжувати. Важко їй.

Почувається не дуже добре. Кажуть, у стаціонар треба.

– Я згадала, Владе. Все згадала. Це ти напав на мене і побив. Вирвав сумку, аби думали, що то грабіж. Ти вбив нашого сина. Не хотів, щоб він народився. А потім боявся прийти до лікарні, аби я не впізнала...

У Влада затрусилася руки.

– Це було давно, – прошепотів перелякано. – Справу закрили. Ти хочеш?.. Ти вирішила?.. Ти скажеш?..

– Не хвилюйся. Нікому нічого не скажу. Хтозна, як відреагувала б твоя дружина, дізнавшись, що її чоловік убив свого першого малюка. Я не хочу, щоб постраждала ще одна дитина.

– У нас буде двійня...

Замість корон на їхньому весіллі дружки тримали солдатські каски...

● **ГІРКО!** Ці світлини – яскравий доказ того, що ніяка війна не зупинить справжнє кохання. Що велика любов додає сил бити і гнати з нашої землі загарбників

Фото Миколи ТИМЧЕНКА, day.kyiv.ua.

«Так, я згідна бути з ним до кінця своїх днів...»

Леся двадцять років чекала, коли одягне вельон.

Лія ЛІС

6 березня, коли ворог ще рвався взяти столицю України, майже на передовій одружились добровольці одного з батальйонів 112-ї бригади Територіальної оборони Збройних сил України, голова київського «Пласту» Леся Іващенко та Валерій Филімонов. Весільним батьком був Олександр Посітко.

Леся та Валерій вже двадцять років разом і мають 18-літню доньку, але досі не мали часу одружитися. Тепер, у час війни, вони записалися у територіальну оборону разом, підписали контракт і стали військовослужбовцями Збройних сил України.

Вінчали молодят капелан 112-ї БТро ЗСУ отець Максим Стрихар та військовий капелан отець Дмитро Каран. Замість храму – чисте поле біля блокпоста, замість вінців – військові каски, замість рушників – жовті пов'язки.

А кобзар Тарас Компаніченко загравав Лесі та Валерію «Многії літа».

Навіть міський голова Віталій Кличко з братом Володимиром приїхали привітати молодих.

Тож нехай їм буде «Гірко!» лише від поцілунків.

А ворогам – смерть!

//

Замість храму – чисте поле біля блокпоста, замість вінців – військові каски, замість рушників – жовті пов'язки.

Цей поцілунок облетів увесь світ.

Ваша передплата – це наші снаряди в інформаційній війні з російським окупантом! Биймо ворога разом!

Якщо разом із «Так ніхто не кохав» ви передплатите ще й газету «Волинь-нова», то щотижня матимете шанс виграти **1000** гривень

ПЕРЕДПЛАТНІ ІНДЕКСИ:

30000, 60306, 60305, 86772 (для читачів Волинської області),
97847 (для читачів Рівненської області), 61136 (для читачів інших областей).

Розкажіть про акцію сусідам!

— Вона не має тата! — вигукнув інший.
І ззаду пролунав ще третій голос:

— Либонь, її батько надто заклопотаний, тому не може знайти час, щоб прийти до школи.

А дівчинка у відповідь лиш посміхнулася й привітала всіх присутніх із Днем батька. Тоді спокійно обвела поглядом усе товариство, незважаючи на те, що вчителька просила її поквартитись. Далі з'єднала руки і голосно, чітко заговорила:

— Татуся мого тут немає — його оселя вельми далеко. Та я знаю, що він дуже хотів би бути зараз зі мною. Я хочу, щоб ви знали: мій тато дуже мене любить. Він залюбки розповідав мені казки, навчив мене їздити на велосипеді. На кожен день мого народження він дарував мені прекрасну червону троянду. Навчив мене запускати в небо повітряного змія. Разом ми їли величезні порції морозива. Ви його зараз не бачите, а все ж таки я не сама. Мій тато завжди зі мною, хоч ми далеченько одне від одного. Я знаю — завжди, бо ж він обіцяв, що вічно житиме в моєму серці.

Він є моїм сонцем і якби міг, то був би нині тут, але ж небо далеко. Та іноді, коли заплющую очі, мені здається, наче тато не полишає мене ніколи.

З тими словами вона підняла руку й приклала її до серця. Її мама, єдина серед гурту чоловіків, крізь сльози, але з гордістю дивилася на дочку.

Дівчинка опустила руку й закінчила словами, сповненими ніжності:

— Я дуже люблю мого тата. Він є моїм сонцем і якби міг, то був би нині тут, але ж небо далеко. Та іноді, коли заплющую очі, мені здається, наче він не полишає мене ніколи.

Вона стулила повіки, і вражена мама побачила, що всі татусі разом із дітьми заплющили очі.

Що вони бачили в думці? Ймовірно, батька, що стояв коло дівчинки.

— Я знаю, ти нині зі мною, татусю, — озвалася дівчинка, перериваючи мовчанку.

Те, що сталося потім, приголомшило всіх. Ніхто не міг пояснити, яким дивом, — адже всі стояли з заплученими очима, — на столі опинилася розкішна, запашна червона троянда.

Дитина вкотре отримала від свого батька благословення любові — плід віри у те, що небо насправді не є аж таким далеким.

Далебі: небо не є для людини далеким.

Фото із сайту ukraineblog.com.ua.

На світліні — донька Ярослава Журавля, який загинув у липні 2020-го, виносячи з поля бою побратима, тримає портрет покійного батька і плаче під час Маршу Нескорених.

День батька

● **ДО СЛІЗ** На собі вона мала гарну суценку жовтогарячого кольору, волосся було стягнуте червоно-золотою стрічкою — готувалася йти до школи. Був День батька, отже, всі діти мали прийти в супроводі своїх татусів. Вона єдина йшла з мамою

Бруно ФЕРРЕРО,
італійський католицький
священник-монах, оповідання
з книги «365 коротких історій для
душі» (видавництво «Свічадо»)

який сильно відрізнявся від інших.

У школі вони зустріли чимало татусів, що тримали своїх чад за руку. З новоприбулими вони віталися трохи зніяковіло.

Вчителька почала викликати учнів по черзі. Кожен називав свого батька.

Насамкінець учителька вимовила ім'я дівчинки в жовтогарячій суценці; всі здивувалися, адже поруч із нею стояла мама.

— А де твій тато? — спитав один хлопчик.

Мама переконувала її залишитися вдома, мовляв, у школі, найімовірніше, не зрозуміють їхнього вчинку. Та дівчинка прагнула будь-що-будь розповісти всім про свого татуся,

Засновник: Товариство з обмеженою відповідальністю «Газета «Волинь»

Головний редактор і відповідальний за випуск
ЗГОРАНЕЦЬ Олександр Олександрович
Зареєстрована 22 липня 2020 року.
Набрана і зверстана в комп'ютерному центрі
ТЗОВ «Газета «Волинь»

Адреса редакції і видавця:
43025, м. Луцьк, просп. Волі, 13

E-mail: takvolyn@gmail.com,
reklama.volyn@gmail.com

Телефонуйте: у приймальною — (0332) 72-38-94,
з питань реклами — (0332) 77-07-70,
приватних оголошень — (0332) 72-39-32,
розповсюдження — (0332) 72-38-94.

ТЗОВ «Газета «Волинь» п/р UA833052990000026007000803281
АТ КБ Приватбанк, МФО 305299, ЄДРПОУ 02471695

Друк офсетний. Обсяг — 24 сторінки формату А-4
Передплатні індекси: 86771, 60305, 60392, 86772 — для Волині,
60779 — для інших областей

Регістраційні номери:
серія ЛВ №571-304Р, серія КВ №23543-13383Р
Віддруковано: Поліграфічне видавництво «А-Принт» ТОВ «Дім»,
м. Тернопіль. Тел.: (0352) 52-27-37, (067) 352-18-51, сайт www.a-print.com.ua.

Тираж згідно із замовленням.
Замовлення № 777

ІСТОРІЇ ДЛЯ ДУШІ

ТАК НІХТО НЕ КОХАВ

Місячник
«Так ніхто не кохав
історії для душі»
www.volyn.com.ua

«Ти вбив нашого сина...»

● **ЖИТТЯ, ЯК СЕРІАЛ** Владислав вибирав красунь і модниць. Але до штампу в паспорті не доходило. Не уявляв себе сім'янином. Розваги – ось, що його цікавило. Декотрі з дівчат, які мріяли про заміжжя з красунчиком, але зрозуміли, що чекати доведеться до сивого волосся, йшли від Влада. Декого залишав сам, аби похвалитися перед друзями: мовляв, кому вона потрібна...

Ольга ЧОРНА

Надя стала його черговою жертвою. Хоча хлопець і згоден був одружитися. Не так із дівчиною, як зі статками. Братів-сестер вона не мала. Батько-вдівець займався бізнесом. Усе добро відійде доні. Її дідуся-бабуся щось підкинуть.

Максим називав доньку не Надею, а Надією. Вона справді була його єдиною надією, яскравим промінчиком, сенсом життя...

...Наді було п'ять років, коли не стало матері. Померла при пологах. Мав народитися хлопчик. Доньку готували до появи братика, аби потім не ревну-

Хлопець і згоден був одружитися. Не так із дівчиною, як зі статками.

вала, що маленькому дістається більше уваги. І вона вже любила малюка. Складала у коробку свої іграшки, з яких «виросла». Щоранку заглядала до ліжечка: може, лелеки принесли братика? Він мав зватися Дмитриком... Маму забрали до пологового вночі. А вранці її не стало. І малюка також. Дівчинка не одразу зрозуміла, що трапилось. Навіть після похорону довго чекала обох...

– Коли я виросту, в мене буде маленький братик, – казала Надя. І продовжувала складати в коробку цяцьки. Максим мав короткі романи з жінками, але вдруге так і не одружився.

Закінчення на с. 20-21

Фото із сайту pinterest.com.

«Ангелики гриють малюсінькі ніжки крильми...»

**ГАЗЕТА З ВІРУСОМ
ЛЮБОВІ —
ПРОЧИТАЄШ
І ЗАКОХАЄШСЯ!!!**

**Передплатні індекси
«ТАК НІХТО НЕ КОХАВ»:
86771, 60305, 86772**

(для читачів Волинської області)

60799

(для читачів інших областей).